

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A részletfizetés engedélyezésének esetei a bírósági végrehajtási eljárásban

Szerző:

dr. Gyüre Péter

Kézirat lezárva:

Kisvárdá, 2019. július 3.

I. Bevezetés

A bírósági végrehajtás során állami kényszerrel is el kell érni, hogy a pénzfizetésre, illetőleg az egyéb magatartásra kötelezett (a továbbiakban: adós) teljesítse a kötelezettségét. Az állami kényszer - e törvény keretei között - elsősorban az adós vagyoni jogait korlátozhatja, kivételesen az adós személyiségi jogait is érintheti.¹ A végrehajtási kényszert a szükséges és arányos mértékben kell alkalmazni, vagyis olyan módon, hogy az a végrehajtandó követelések megtérülését megfelelően segítse elő, emellett pedig - e célt nem veszélyeztetve - tekintettel legyen az adósok személyes körülményeire és ösztönözzön az önkéntes teljesítésre is. Ennek egyik eszköze a törvény szerinti részletfizetés biztosítása, mellyel akár elkerülhetővé is válik magánszemélyek esetében az adós lakhatását szolgáló ingatlan eladása. A törvény csak természetes személyekkel szemben fennálló pénzkövetelések végrehajtása során, és csak részletfizetés megállapítását teszi lehetővé (halasztást nem); ezzel is kifejezésre juttatva azt, hogy a kötelezettségek teljesítésére törekvő, a hitelezővel együttműködő és a fizetési szándékát tanúsító, nem teljesen fizetéképtelen adósok számára biztosítandó kedvezményt teremt meg.²

Jelen tanulmány célja, hogy prezentálja a részletfizetés jogintézményére - mint az adósvédelem egyik kiemelt eszközére - vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, ismertesse azon kritériumokat, amelyek a részletfizetés önálló bírósági végrehajtó általi engedélyezéséhez feltétlenül szükségesek, és igyekszik rámutatni a jogalkalmazás során felmerülő problémákra, alternatívákat kínálva azok megoldására.

II. Részletfizetés engedélyezése az adós kérelmére

Részletfizetési lehetőséget a végrehajtást kérőn túlmenően kizárólag önálló bírósági végrehajtó biztosíthat. Megjegyzendő, hogy 2018. január 1-jétől a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) megszüntette a korábbi jog alapján fennálló párhuzamos döntési jogkört, ugyanis a bíróság csak addig dönthet az utólagos részletfizetés engedélyezése iránti kérelemről, ameddig a kötelezettség teljesítése iránt nem indult meg a bírósági végrehajtás, utóbbi

---

¹ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról (a továbbiakban: Vht.) 5. § (1)-(2) bekezdés

² A Vht. 52/A. §-ához fűzött miniszteri indoklás

folyamatban léte alatt a végrehajtó határozhat a részletfizetés engedélyezése tárgyában.³ Ezáltal a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 217. § (3) bekezdéséhez kapcsolódó Pk. 188. számú állásfoglalásban foglaltak meghaladottá váltak, amint azt a Kúria is kimondta az 1/2017 PJE határozatában.⁴

A végrehajtást kérő a rendelkezési jogából eredően jogszabályi korlátok nélkül bármikor engedélyezhet bármilyen tartalmú részletfizetési lehetőséget vagy halasztást az adós részére, azonban ennek tényéről a végrehajtót mindenképpen értesíteni kell, ugyanis a bejelentés előtt végzett végrehajtási eljárási cselekményekre a szünetelés joghatása nem hat ki, következésképpen a hatályosulás a végrehajtó általi tudomásszerzéshez kapcsolódik. Előzőekből következik, hogy a végrehajtást kérő jogi személy adós részére is állapíthat meg részletfizetést.⁵ Kérdésként merül fel az, hogy mi a követendő eljárás akkor, ha a végrehajtást kérő a végrehajtási kérelmének előterjesztése után, de még a bíróságnak a végrehajtás elrendelése tárgyában történő döntése előtt bejelenti, hogy az adóssal a részletekben történő teljesítésben megállapodott. (A kérelem egyébként nem szorul hiánypótlásra, és a végrehajtási illetéket is lerőta a kérelmező.) Ezzel kapcsolatban a problémát az okozza, hogy a bíróság a végrehajtási eljárást még nem rendelte el, az ügy nem került a végrehajtóhoz, míg a Vht. 52. §-a alapján szünetelést csak a végrehajtó állapíthatja meg. A kérelmet ebben az esetben tartalma szerint kell elbírálni, amely lényegében a kérelem visszavonására irányul. A bíróság az eljárást ilyen esetben megszünteti, és a végrehajtást kérőt tájékoztatja arról, hogy a lerótt végrehajtási illeték az illetékhivataltól visszaigényelhető. Amennyiben az adós a határidő letelte után sem teljesít, vagy a részleteket nem fizeti, új végrehajtási eljárást kell indítani.⁶

Ehhez képest a végrehajtó a Vht. 52/A. §-ban meghatározottak szerint - egy ügynevezett kétlépcsős eljárásban - biztosíthat részletfizetést kizárólag természetes személy adós részére, amennyiben nem adó tartozás vagy adók módjára behajtandó köztartozás a végrehajtás tárgya. Fentiekben túlmenően további konjunktív feltétel, hogy az adós vagyontárgyainak felkutatása és lefoglalása

---

³ Wopera Zsuzsa: A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata, Budapest, WoltersKluwer Kft., 2017, 449. o.

⁴ Gyüre Péter: A bírósági végrehajtási eljárás cselekményeinek láncolatát átmenetileg megakasztó jogintézmények. Debreceni Jog Műhely, XV. évfolyam, 2018/1-2. szám

⁵ Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének 2019. április 16. napján elfogadott állásfoglalása (21. kérdés)

⁶ B. Korek Ilona: A végrehajtás foganatosításának közös szabályai, In: Sáriné dr. Simkó Ágnes (szerk.): A bírósági végrehajtás, Budapest, HVG Orac, 2006, 197-198. o.

iránt intézkedett a végrehajtó, és az adós a végrehajtandó követelés egy részét már megfizette. A végrehajtó a végrehajtás alá vonható vagyontárggyal nem rendelkező adóst is tájékoztatja a részletfizetés lehetőségéről és feltételeiről, méghozzá a becsérték közlésével egyidejűleg teszi meg mindezt.⁷ Amennyiben annak fent hivatkozott törvényi feltételei fennállnak, a végrehajtó diszkrecionális jogkörébe tartozik, hogy engedélyez-e részletfizetést. Nyilvánvaló, hogy jogszerűen utasítja el a végrehajtó az olyan adós erre irányuló kérelmét, aki korábbi ügyében megállapított részletfizetési kötelezettségének nem tett eleget.

A végrehajtó mérlegelési jogkörébe tartozik az is, hogy milyen tartalommal hozza meg döntését, vagyis nem megfelelő - egyes helyeken, leginkább az időtartam felső határával kapcsolatosan - kialakult azon gyakorlat, ami az első lépcsőben a részletfizetés jogintézménye vonatkozásában biztosított tartalmi szabadságot a második lépcsőben foglalt és alábbiakban kifejtésre kerülő szabályozással korlátozza. Az első szinten tehát - a Vht. 52/A. § (6) bekezdésben és az 52/B. §-ban foglalt rendelkezések kivételével - a végrehajtó szabadon rendelkezik a részletfizetés tartalmáról.

Amennyiben részletfizetést állapít meg, ennek tényéről és tartalmáról jegyzőkönyvet készít, amelyet kézbesít a feleknek. A jegyzőkönyvben a végrehajtást kérőt tájékoztatni kell arról, hogy a jegyzőkönyv kézhezvételétől számított 15 napon belül írásban értesítheti a végrehajtót arról, hogy nem ért egyet a részletfizetés tartalmával, illetőleg a részletfizetés tartalmára és a részlet összegére is javaslatot tehet, valamint további biztosítékot kérhet az adóstól a teljesítésre. Nincs szükség további intézkedésre, ha a végrehajtást kérő a jegyzőkönyvben foglaltakkal egyetért, vagy nem tesz fenti tárgykörben nyilatkozatot a megadott határidőn belül.

Hangsúlyozandó, hogy végrehajtási kifogás - mint a végrehajtás foganatosítása során a végrehajtó intézkedésével (mulasztásával) szemben igénybe vehető jogorvoslati eszköz - nem a részletek mértékével kapcsolatban terjeszhető elő, mint a végrehajtást kérői nyilatkozat, hanem egyéb jogszabálysértéssel kapcsolatban. Végrehajtási kifogás előterjesztésére adhat alapot, ha a végrehajtó nem természetes személy adós részére állapítja meg a részletfizetést, vagy például adótartozás tárgyában indult végrehajtási eljárásban állapítja meg azt. Amennyiben a bíróság a

---

⁷ Vht. 140. § (5) bekezdés

részletfizetés megállapításával kapcsolatban előterjesztett végrehajtási kifogásnak helyt ad, a végrehajtó intézkedését módosíthatja és megállapíthatja a részletfizetés feltételeit vagy azt, hogy a részletfizetés nem áll fenn.

Ha a végrehajtást kérő nyilatkozatot terjeszt elő, a végrehajtó - a második lépcsőben - a következők szerint módosítja a részletfizetési feltételeket:

- a részletfizetés megállapítását visszavonja, ha a végrehajtást kérő nem ért egyet a tartásdíjra, munkabérre vagy vele egy tekintet alá eső követelésre engedélyezett részletfizetéssel, vagy ha a magánszemély végrehajtást kérő úgy nyilatkozik, hogy létfenntartását veszélyezteti a részletfizetés, a gazdálkodó szervezet végrehajtást kérő ellen pedig csőd-, felszámolási vagy végrehajtási eljárás van folyamatban,
- az előzőpont alá nem tartozó esetekben jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet végrehajtást kérő esetében a részletfizetést legfeljebb 1 évre, természetes személy esetében pedig legfeljebb 6 hónapra állapítja meg,
- a részletfizetés megállapítását további, a követelés összegével arányban álló részteljesítéshez kötheti, ha a végrehajtást kérő nyilatkozata erre vonatkozott.

Sajátos esetet képez, ha a tartozás olyan szerződésből vagy egyoldalú kötelezettségvállalásból ered, amely alapján havi részteljesítésre volt köteles az adós, ugyanis a végrehajtást kérő a végrehajtás alapjául szolgáló jogügyletnél maga döntött úgy, hogy a szolgáltatást részletekben is elfogadja. Ilyenkor is feltétele a kedvezmény biztosításának a tartozás egy részének megfizetése, hiszen a jogalkotó akként fogalmaz, hogy „*az adós a szerződés szerinti lejárt részleteket megfizette*”. Ezen eset speciális egyrészt azért, mert a végrehajtó kötve van az alapügylet összecszerúségéhez, másrészt azért, mert az időintervallum jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet végrehajtást kérő esetében 1 évnél hosszabb időre is megállapítható.

Kiemelendő, hogy ha az adós ellen több végrehajtás van folyamatban, részletfizetés csak valamennyi követelésre és valamennyi végrehajtást kérő nyilatkozatát figyelembe véve állapítható meg.

A végrehajtást kérő nyilatkozata alapján tehát módosulhat a részletfizetési jegyzőkönyv tartalma, a kétlépcsős eljárás pedig a felek közötti kommunikáció elindítását, az alkufolyamatok felélesztését segítheti elő.⁸

III. Részletfizetés engedélyezése hivatalból

A végrehajtási kényszeren belül - ami elsősorban vagyoni kényszert jelent - létezik egy sorrendiség a fokozatosság és arányosság elve alapján. Ennek lényege abban áll, hogy a bírósági végrehajtás során a pénzkövetelést elsősorban a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adós rendelkezése alatt álló összegből, illetőleg az adós munkabéréből kell behajtani. Második lépcsőben az adós bármilyen lefoglalható vagyontárgya végrehajtás alá vonható, amennyiben előre látható, hogy a követelést a munkabérrre, illetőleg a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegre vezetett végrehajtással nem lehet viszonylag rövidebb időn belül behajtani. Végezetül, „ultima ratio” jelleggel van csupán helye az ingatlan értékesítésének, vagyis, ha a követelés az adós egyéb vagyontárgyaiból nincs teljesen fedezve, vagy csak aránytalanul hosszú idő múlva elégíthető ki.

A felerősödő adósvédelem megnyilvánulásának tekinthető, hogy 2013. július 21. napjával a jogalkotó kibővítette a részletfizetés engedélyezésének esetkörét azzal, hogy bevezetésre került a jogintézmény hivatalból alkalmazandó esete, amely bizonyos feltételek fennállása esetén további lehetőséget biztosít az adós számára a lakóingatlan elárverezésének elkerülése végett.

A Vht. 7. § (2) bekezdése alapján, ha az adóssal szemben indított végrehajtás során behajtandó tőkekövetelés - több követelés esetén az összes tőkekövetelés - összege nem haladja meg az 500 ezer Ft-ot vagy pedig nem haladja meg az 1 millió Ft-ot és egyéb követelés biztosítására zálogjog is be van jegyezve az adós lakóingatlanára, az adós lakóingatlanára - az egyéb feltételek fennállása esetén - árverés akkor tűzhető ki és a lakóingatlan becsértéke akkor állapítható meg, ha az adós a Vht. 52/B. § szerinti részletfizetést nem teljesítette. Kiemelendő, hogy fenti kedvezmény kizárólag lakóingatlan esetében illeti meg adóst.⁹ További feltétel, hogy az adós pénzügyi intézménynél

---

⁸ Gyovai Márk: A végrehajtási eljárás szünetelése, In: Wopera Zsuzsa - Gyovai Márk (szerk.): Kézikönyv a bírósági végrehajtás foganatosításához, Budapest, WoltersKluwer Kft., 2016, 109. o.

⁹ A Vht. 147. § (4) bekezdése alapján lakóingatlanak kell tekinteni

kezelt összegeinek, munkabérének, ingóságainak végrehajtás alá vonása iránt a végrehajtó intézkedett, de azok eredményeként a tartozás teljes összegét nem sikerült behajtani, és korábban még nem került sor a részletfizetés kérelemre történő engedélyezésére.

Fenti kívánalmak együttes fennállása esetén a végrehajtó - a végrehajtást kérő beleegyezésétől függetlenül - jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet végrehajtást kérő esetében legfeljebb 1 évre, természetes személy végrehajtást kérő esetén pedig legfeljebb 6 hónapra havi egyenlő összegű részletfizetést állapít meg hivatalból, amelybe bele kell számítani az adóstól levonásra kerülő letiltott összegeket. A részletfizetés megállapításáról szóló jegyzőkönyvet a végrehajtást kérő részére is kézbesíteni kell, amelynek tartalmával szemben - ellentétben a kérelemre történő engedélyezéssel - nincs helye nyilatkozat megtételének, legfeljebb végrehajtási kifogás terjeszthető elő, amennyiben az törvénysértően került elrendelésre. A lakóingatlan becsértékének megállapítására és első árverésének kitűzésére csak akkor kerülhet sor, ha az adós a részlet teljesítését elmulasztotta.¹⁰

IV. A részletfizetésre vonatkozó közös szabályok

A Vht. 52. § f) pontja szerint a végrehajtás szünetel, ha az adós a teljesítésre halasztást kapott, vagy a részletekben való teljesítést engedélyezték, illetve állapította meg számára a végrehajtó. A végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I.17.) IM rendelet (Vüsz.) 34. § b) pontja értelmében befejezett a végrehajtási ügy akkor is (ügyviteli befejezés), ha a végrehajtási ügy szünetel. Mivel bizonytalan, hogy a szünetelő végrehajtás mikor fog folytatódni, ügyviteli szempontból nem célszerű a szünetelő végrehajtási ügyet továbbra is - mint folyamatban lévő - nyilvántartani. Az ügyet a végrehajtási statisztikában befejezettként kell lejelenteni.¹¹ A szünetelés jogkövetkezményei lényegében azonosak a végrehajtás felfüggesztésének következményeivel, vagyis az addig elvégzett eljárási cselekmények megtartják a hatályukat. Szüneteléskor további

---

a) a lakás céljára létesített és az ingatlan-nyilvántartásban lakóház vagy lakás megnevezéssel nyilvántartott vagy ilyenként feltüntetésre váró ingatlant (tulajdoni illetőséget) a hozzá tartozó földrészlettel, ha arra használatbavételi engedélyt adtak ki,

b) az ingatlan-nyilvántartásban tanyaként feltüntetett lakó-, illetőleg gazdasági épületet, épületcsoportot és az azonos helyrajzi szám alatt hozzá tartozó föld együttesét.

¹⁰ Vht. 52/B. § (4) bekezdés

¹¹ B. Korek Ilona: A végrehajtás foganatosításának közös szabályai, In: Sáriné dr. Simkó Ágnes (szerk.): A bírósági végrehajtás, Budapest, HVG Orac, 2009, 189. o.

eljárási cselekményre azonban még kivételesen sem kerülhet sor, eltérően a végrehajtás felfüggesztésétől, amelynek esetén az eljárás a felfüggesztéssel nem érintett vagyontárgy vonatkozásában folytatódhat.¹² Így végrehajtási eljárás szünetelése alatt nincs helye például a becsérték újbóli megállapításának, hiszen az végrehajtási cselekmény.¹³ A szünetelés tartama alatt végrehajtási cselekmény nem végezhető, a szünetelésnek nincs időbeli korlátja, az eljárás folytatásának azonban a végrehajtási jog elévülése határt szab.¹⁴

Amennyiben a szünetelés oka megszűnt, a végrehajtást folytatni kell.

A Vht. 54. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eseteket, amikor a végrehajtónak kötelező folytatnia a végrehajtási eljárást, nevezetesen, ha az adós bármely részlet teljesítését elmulasztotta; az adós ellen más követelés behajtására is indult végrehajtás és annak során vagyontárgyai értékesítésének van helye; az adós jövedelmi, vagyoni helyzetében lényeges változás állt be, és ezt a végrehajtást kérő valószínűsítette. Fentiekén túl nincs diszkrecionális jogköre a végrehajtónak a végrehajtás folytatása vonatkozásában akkor sem, ha a bíróság megállapította, hogy az adós a lefoglalt vagyontárgyat a végrehajtás alól elvonta.

V. Összegzés

Jelen tanulmány célja, hogy a részletfizetésre, mint kiemelt adósvédelmi intézményre vonatkozó hatályos rendelkezések bemutatásra kerüljenek. Kardinális jelentőségű változás, hogy a 2018. január 1. napján hatályba lépett új Polgári Perrendtartási Kódexszel a részletfizetési lehetőséget biztosító korábbi három „szereplőből” eltűnik egy (bíróság), ami nyilvánvalóan „letisztultabb” gyakorlattal segíti a jogalkalmazást. A publikációban - gyakorló jogászról lévén szó - hangsúlyos szerepet kap a pragmatizmus és igyekszik egyértelműen bemutatni azon feltételeket, amelyek egy pozitív elbírálású részletfizetési kérelemhez szükségesek, külön kitérve a jogintézmény hivatalból alkalmazandó esetére.

---

¹² Vida István: A végrehajtás foganatosításának közös szabályai, In Németh János - Kiss Daisy (szerk.): A bírósági végrehajtás magyarázata, Budapest, KJK-KERSZÖV, 2004, 374. o.

¹³ BH1997. 33.

¹⁴ Fővárosi Ítéletábla 9.Pf.20.179/2012/5. számú határozata

A tanulmány egyúttal üzenet mindazok számára, akik megfelelnek a jogszabályi kritériumoknak, hogy adjanak esélyt önmaguknak és éljenek e törvény adta lehetőséggel, mert előfordulhat, hogy éppen ezen kedvezmény igénybevételével sikerül elkerülni a lakóingatlanjuk elárverezését.